

На захисті від "руського мира": як рятують українські пам'ятки і чому Київ лишив монумент Незалежності відкритим

ДІАНА КРЕЧЕТОВА — 16 КВІТНЯ 2022, 07:00

34860

УСІ РОЗДІЛИ

ПІДТРИМАТИ УП

З перших днів війни російські ракети пошкодили або зруйнували в Україні майже 170 пам'яток культури.

Однак українці навіть попри ворожі обстріли продовжують "воювати" за своє минуле і майбутнє на культурному фронті: укріплюють пам'ятники, загортають статуї та скульптури, демонтують вітражі у церквах.

"Українська правда. Життя" розповідає, як жителі **найбільших українських міст** рятують

об'єкти монументального мистецтва від "руського мира".

Київ

Загалом у Києві – понад 3000 культурних пам'яток. Серед них налічується десятки монументів, встановлених на честь видатних особистостей чи подій.

Після початку війни київські пам'ятники та паркову скульптуру почали обгортати захисними сітками, закривати дошками та мішками з піском, аби вберегти від можливих руйнувань.

РЕКЛАМА:

Активно зміцнювати столичні монументи почали у березні. Тоді Київська міська рада закликала всіх небайдужих представників

будівельного бізнесу долучитися до захисту пам'яток Києва.

Загалом у столиці наразі убезпечили від можливих руйнувань майже **28 монументів**, розповів "УП. Життя" директор Департаменту охорони культурної спадщини Київської міської держадміністрації **Олександр Никоряк**. Станом на 15 квітня тривало зміцнення останніх двох пам'ятників.

Олександр Никоряк

*"Спочатку ми зробили
пріоритетний список з 10
об'єктів. До нього увійшли
пам'ятники Богдану
Хмельницькому, князю
Володимиру, Лесі Українці, Тарасу
Шевченку тощо. Це найстаріші*

об'єкти, які знаходяться на обліку в реєстрі пам'яток.

Також захистили відновлений пам'ятник Княгині Ользі, хоча його немає в реєстрі.

Коли ці 10 пам'ятників зміцнили, перелік збільшили ще на 20 об'єктів.

Сьогодні (15 квітня – ред.) ведуться роботи на Майдані – укріплюють монумент засновникам Києва: Кию, Щеку, Хориву і Либіді. 14 квітня завершили укріплювати пам'ятник засновникам Києва на набережній, а також колону "Магдебурзького права", – розповів директор ДОКС.

Навколо Пам'ятника засновникам Києва у повну висоту побудували шестиметрову конструкцію з металевих будівельних лісів та дерев'яного бруса. Зовні він укріплений спеціальними плитами, а по нижній частині конструкції укладені мішки з піском.

Автором архітектурного проекту захисного саркофага виступив Микола Віхарєв – відомий український архітектор, що під час війни розробляє конструктивні рішення по захисту пам'ятників.

Укріплення пам'ятника засновникам Києва – Киє, Щеку, Хориву та Либіді

За словами Олександра Никоряка, спочатку до відповідного переліку входили ще монумент Незалежності ("Стела") і Лядські ворота. Обидва об'єкти знаходяться на Майдані незалежності, у самому серці столиці.

Однак, потім їх виключили зі списку. За словами Олександра Никоряка, фізично захистити монумент Незалежності – проблематично, адже висота пам'ятника – близько 40 метрів.

"Для цього на Майдан потрібно виганяти техніку, крани, розраховувати пориви вітру. А якщо конструкція, не дай Боже, впаде? Буде ще гірше.

Тому монумент Незалежності у Києві буде відкритим", – зазначив Никоряк.

Також врахували і фінансовий бік цього питання, адже встановлення

захисної конструкції для такого великого монумента буде коштувати дуже дорого, наголошує директор ДОКС.

Монумент Незалежності у Києві. Фото: Київ Цифровий

"Декілька об'єктів ми захистили опалубними плитами, які можуть утримати цілим бетон. Ними закрили пам'ятник Володимиру Великому, Богдану Хмельницькому. Бізнес надав опалубних щитів на 1 мільйон гривень. Цього вистачило на два з половиною об'єкти.

Хочу наголосити, що з бюджетних коштів ми не витратили жодної копійки. Все це – допомога небайдужого бізнесу, громадськості і волонтерів. Також друзі надали нам 20 000 мішків та близько 15 машин піску безкоштовно", – розповів ЧИНОВНИК.

Пам'ятник Володимиру Великому.
Фото: Департамент охорони культурної спадщини КМДА

Никоряк зауважив, що підрахунок поточних витрат не вели, однак орієнтовна сума, яку могли витратити на укріплення пам'ятників у Києві, може сягати 1,5 мільйона гривень, а то й більше.

До переліку вже або майже захищених пам'ятників входять наступні:

пам'ятник Самсону,

засновникам Києва,

Тарасу Шевченку біля
"Університету",

Княгині Ользі,

Богдану Хмельницькому,
Лесі Українці,
Володимиру Великому,
Миколі Гоголю,
Михаїлу Булгакову,
Григорію Сковороді,
персонажам "За двома
зайцями",
Івану Котляревському,
Ярославу Мудрому,
Миколі Лисенку,
Петру Сагайдачному,
Михайлу Грушевському,
колону Магдебурського права.

Пам'ятник Ярославу Мудрому. Фото:
Департамент охорони культурної спадщини
КМДА

Пам'ятники із переліку кинулися захищати найпершими, тому що вони – найбільші за розміром й мають вищу історичну цінність.

При цьому, за словами депутатки Київської міської ради Ксенії Семенової, перелік не обов'язково має обмежуватися цими 28 монументами – зараз є можливість зміцнювати й інші пам'ятники, "якщо буде такий запит".

"Якщо люди знають про якийсь незахищений пам'ятник, який, на їхню думку, потрібно захистити, нехай повідомляють про це депутатам Київської міської ради від свого району або у Департамент охорони

культурної спадщини КМДА", –
наголосила Семенова.

Укріплення пам'ятника Самсону у Києві. Фото:
Департамент охорони культурної спадщини
КМДА

Членкиня ради Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, яка також є співзасновницею ГО "Музей однієї нації на Поштовій площі", **Ольга Рутковська** розповіла "УП. Життя", як триває робота з порятунку культурних об'єктів столиці.

Зокрема, пам'ятник видатному українському історичному Михайлу Грушевському, що на Володимирській вулиці, волонтери захистили власними силами.

Загальна висота монумента становить 4,8 м, ширина – 3,3 м, діаметр постаменту – 3,3 метра.

Пам'ятник Михайлу Грушевському. Фото з відкритих джерел

"Заздалегідь ми провели кілька зустрічей з Департаментом охорони культурної спадщини міста Києва, проговорили, як краще координувати зусилля.

Зібрався гурт киян-волонтерів з різних куточків столиці. Це чудовий приклад, як працює звичайна пропозиція", – розповідає Рутковська.

Монумент обклали мішками, кожен з яких важить орієнтовно 50 кілограмів. Робота важка, тому здебільшого задіяли чоловічу силу.

Загалом порятунком пам'ятника Грушевському займалися 20 людей, і всі вони – волонтери.

За словами Ольги, транспорт для перевезення піску надав небайдужий бізнес.

Загалом на убезпечення пам'ятника Михайлу Грушевському пішло три дні. Перші два дні працювали дві бригади людей:

одна наповнювала мішки піском,
інша обкладала ними пам'ятник.

"Найбільш уразливі, індивідуальні деталі пам'ятника ми захищали прошарком мінеральної вати", – розповідає Рутковська.

По завершенню робіт з
убезпечення пам'ятника усі мішки
навколо монумента зафіксували
спеціальним биндом, щоб вони
не змістилися при намоканні.

*"У такий спосіб за три дні ми
зробили всю роботу вручну,
ніяких кранів, каркасів та
техніки не було. При тому, що
пам'ятник доволі великий по
висоті і робота була досить
індивідуальна", – підкреслила
вона.*

Захищений пам'ятник Михайлу Грушевському.
Фото: Ольга Рутковська

На закриття пам'ятника
Грушевському пішло близько 800
мішків з піском (нагадаємо, 50 кг.
кожен). Тобто, на варті безпеки
монумента – 40 тон піску.

Аналогічна робота по місту щодня
тривала й на десятках інших

об'єктів.

За словами Рутковської, також має проводитися робота над захистом пам'ятних будівель, яких у столиці тисячі.

"Це процес, до якого повинні долучитися не тільки волонтери, але і власники, користувачі. Необхідно захистити вікна. Потрібні плівка, скотч, мішки з піском. У кожному окремому випадку треба ухвалити своє рішення.

Є будівлі-пам'ятки, де необхідно провести спеціальну роботу з убезпечення цінних предметів", – наголосила Рутковська.

Крім того, Мапа реновації зібрала понад 270 тисяч гривень на укріплення дерев'яними щитами 12 вітражів київського фунікулеру. Ця конструкція має захистити від вибухової хвилі. Утім є ризик руйнування вітражів через прямі влучання з ворожої зброї.

Деякі монументи, як-от пам'ятник Ярославу Мудрому на Золотих Воротах, встановлений ще у 1997 році, убезпечили спеціальним захисним каркасом. Цю роботу взяла на себе будівельна компанія, яка укріпила пам'ятник "під ключ".

Пам'ятник Ярославу Мудрому. Фото:
Департамент охорони культурної спадщини
КМДА

А ось таким чином укріпили
монумент, присвячений
видатному українському поету
Тарасу Шевченку.

Пам'ятник Тарасу Шевченку. Фото: Департамент охорони культурної спадщини КМДА

За словами Рутковської, назвати кількість пам'ятників, які досі залишаються незахищеними, – складно через різну форму власності.

"Деякі пам'ятники перебувають у приватній власності, тому звести всю інформацію від А до Я – доволі складно", – пояснила Ольга Рутковська.

Харків

Українська Вікіпедія нараховує у Харкові 111 пам'ятників, присвячених видатним особистостям чи подіям. Зокрема, врахували й меморіали.

Місто після нападу Росії на Україну зазнало численних обстрілів та бомбардувань. Російські ракети пошкодили або знищили загалом близько 2 000 будівель та споруд. Серед них були і пам'ятки культури.

Однак навіть перед загрозою чергових обстрілів харків'яни згуртовано захищають монументи свого міста.

Зокрема, до робіт з порятунку пам'ятників долучилися містяни-

волонтери й комунальники "Харківзеленбуду".

Наприклад, пам'ятник Тарасу Шевченку (1935 р.), який вистояв у Другу світову війну, обклали близько 20 тисячами мішків з піском. Біля постаменту мішки склали у чотири ряди, перекладаючи їх дошками та піддонами. До верхівки пам'ятника мішки підвозили за допомогою крану.

Пам'ятник Шевченку у Харкові

*Загальна висота монумента –
понад 16 м, статуї Шевченка – 5,5
м.*

Пам'ятник Шевченку – символ народного спротиву. Монумент у часи Майдану слугував місцем збору для людей.

Пам'ятник Шевченку у Харкові. Фото: Андрій Якобчук

"У Другу світову війну харків'яни так само його (пам'ятник – ред.) зберігали. Коли німці хотіли його підірвати, то не дали. Це була дійсно народна ініціатива, це символ Харкова.

Тут був Майдан, тут ми ховали наших Героїв Небесної Сотні, наших воїнів, тут ми завжди збираємося і не хотілося збиратися після нашої перемоги на руїнах", – заявив координатор Харківського Євромайдану Володимир Чистилін, який також взяв участь в укріпленні монумента.

Процес укріплення пам'ятника Шевченку у Харкові

Крім того, харків'яни убезпечили від можливого руйнування "Ніку" на площі Конституції.

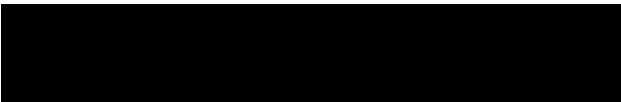
Монумент "Ніка" у Харкові. Фото: Alina Smutko

Також містяни й комунальники убезпечили за допомогою мішків з піском пам'ятник засновникам Харкова (козаку Харьку, 2004 р.).

Висота п'єдесталу (червоний граніт) – 8,5 м, кінної статуї (бронза) – близько 4 м, вага монумента понад 700 тон.

[Харківська міська рада](#)

За більш детальною інформацією редакція "УП. Життя" звернулася із запитом до Департаменту культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації, однак відповіді ще не отримала.

Одеса

Українській "перлині поблизу моря" також є що берегти. Поки що в Одесі захистили всього 7 об'єктів монументального мистецтва, розповів "УП. Життя" заступник начальника управління ДОКС Одеської міської держадміністрації **Федір Стоянов**.

За його словами, на захист пам'ятників в Одесі, як і в інших містах, стали волонтери, громадські організації та небайдужі підприємці.

Одним із перших одесити кинулися рятувати пам'ятник, що вже давно став символом міста – колишньому градоначальнику, генерал-губернатору Одеси дюку де Рішельє.

На убезпечення монумента витратили 1200 мішків з піском. До порятунку "Дюка" долучилися працівники департаменту транспорту, зв'язку та організації дорожнього руху, а також КП "Міські дороги" та "Сервісний центр", розповіли у пресслужбі мерії.

Пам'ятник дюку де Рішельє. Фото: Укрінформ

Пам'ятник дюку де Рішельє. Фото: Укрінформ

Зокрема, захистили скульптуру Ероса і Психеї у сквері Пале-Рояль, пам'ятник Лаокоону на Думській площі, а також пам'ятник "Діти та жабеня" біля оперного театру. Особливу увагу в Одесі приділили цінним мармуровим скульптура XIX століття у центральній частині міста, адже їх дуже важко відновити у разі пошкодження.

Пам'ятник Лаокоону. Фото з відкритих джерел

Ці монументи професійно убезпечили від руйнування металевими й дерев'яними каркасами та мішками з піском, розповів Федір Стоянов.

"Також встановили захисні конструкції деяких елементів у Воронцовському палаці на Приморському бульварі. Це мармурові скульптури двох левів та мармуровий колодязь.

Зараз розглядається питання доцільності і способів захисту металевого пам'ятника Воронцову XIX століття", – зазначив заступник начальника управління ДОКС.

Крім того, в Одесі досі потребує захисту габаритний пам'ятник Тарасу Шевченку, створений з оргскла.

"Наразі вирішується питання, як саме його захистити, адже встановити захисні конструкції

довкола – нелегко. Це габаритний монументи, тому необхідно знайти інженерне рішення", – пояснив Стоянов і зауважив, що ситуацію ускладнюють характерні для Одеси сильні пориви вітру, через які конструкція може пошкодити монумент.

Точну кількість пам'ятників та скульптур, які ще потребують захисту, наразі встановлюють. Також ведуться консультації з приводу пріоритетності та способів убезпечення наступних об'єктів.

Федір Стоянов назвав кілька факторів, що визначають пріоритетність монументів, які обов'язково потрібно зберегти:

- 1. Хронологічна глибина** – чим давніший пам'ятник, тим ціннішим він вважається.
- 2. Матеріал**, з якого виготовлено монумент. Спочатку захищають мармурові скульптури, а вже потім – металеві, бронзові та мідні, адже їх легше відновити.
- 3. Туристична привабливість:** пам'ятники XIX століття, розташовані в історичному туристично-привабливому центрі міста, потребують найбільшого захисту.

Львів

Львів, на щастя, залишається відносно спокійним містом в умовах війни. Однак, ніхто не знає, куди прилетить наступний російський снаряд або ракета.

Начальниця управління історичного середовища Львівської міської ради Лілія Онищенко під час брифінгу 13 квітня наголосила, що необхідно зробити все для того, аби захід України не зазнав таких масштабних культурних втрат, як схід.

"Всім здається, що у Львові все спокійно, місто повертається до нормального життя і все, що ми робимо, не потрібно робити."

Я б також хотіла так думати, однак, спостерігаючи за руйнуваннями, які були на сході, ми не можемо просто сидіти", – зауважила Онищенко.

Львів'яни чи не найперші почали рятувати культурні пам'ятки, монументи, скульптури, вітражі тощо.

У місті збережено понад 2500 пам'яток історії та архітектури. Історична частина міста та Святоюрський комплекс з 1998 року належать до Світової спадщини ЮНЕСКО.

У Львові убезпечують пам'...

Ще 5 березня з Вірменського собору вивезли та заховали до сховища статую Ісуса Христа, яка є частиною середньовічного дерев'яного вітваря "Голгофа". Востаннє статую вивозили з храму під час Другої світової війни.

Статуя Ісуса Христа, яка є частиною середньовічного дерев'яного вітваря "Голгофа"

Водночас окремостоячі скульптури, зокрема, навколо Катедр та статуї на фонтанах на площі Ринок загорнули у вогнетривкий захисний матеріал.

"Скульптури обгортаємо вогнетривкою тканиною, скловатою, далі – спеціальною фольгою і насамкінець одягаємо на них спеціальні мішки.

Це не врятує фігури, якщо буде пряме потрапляння, однак при потужній ударній хвилі вони не розіб'ються на шматки і не розлетяться. Демонтувати їх не завжди є можливість, вони великі", – пояснила Лілія Онищенко.

Ось так зараз виглядають фонтани зі скульптурами богів на площі Ринок та окремі статуї.

Статуя Нептуна на Площі Ринок у Львові

Також у Львові у різний спосіб захищають найбільш тендітні та крихкі культурні пам'ятки – вітражі, розміщені у церквах та житлових будинках. Їх закривають захисними екранами, а деякі – навіть демонтують і передають до сховищ.

"Всі роботи ми робимо двома-трьома групами під керівництвом досвідчених реставраторів", – розповідає Лілія Онищенко.

За її словами, до порятунку культурної спадщини у Львові долучилося чимало помічників, зокрема волонтери та Фонд Полоніка.

Кошти на убезпечення пам'яток культури з місцевого бюджету не виділяються, каже Онищенко.

Натомість, охоче допомагають європейські організації.

"Ми отримуємо дуже багато запитів від європейських організацій. Наприклад, австрійська організація "Блакитний щит", фонд "Аліф", який займається допомогою містам, що постраждали внаслідок бойових дій, Міністерство культури Польщі, інститут "Полоніка, Фонд збереження культурної спадщини Польщі.

Це організації, які хочуть допомогти або вже допомогли нам фінансово", – розповіла начальниця управління історичного середовища ЛМР.

Захищені скульптури у Львові. Фото: Вікторія Підуст

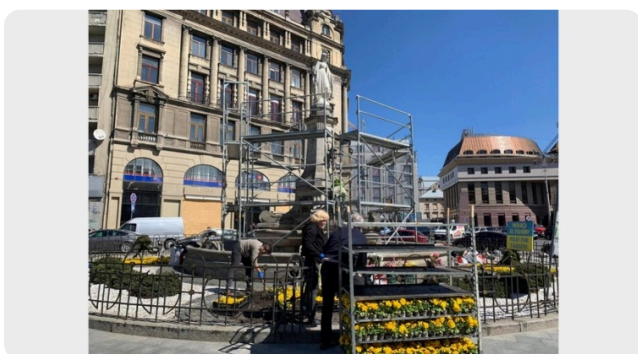
Крім того, з Польщі до Львова надіслали два вагони матеріалів для захисту пам'яток, що мають історичну цінність.

Частиною цієї допомоги вже поділилися з Чернівцями, Луцьком, Івано-Франківськом та кількома містечками поблизу Львова. Також деякі матеріали для забезпечення культурних пам'яток передали на схід України, розповідає Онищенко.

Процес укріплення та забезпечення монументів достатньо довготривалий. І хоча львів'яни вже понад місяць займаються порятунком пам'ятників та інших культурних об'єктів, незахищені монументи все ще є.

"Наступним буде пам'ятник Адаму Міцкевичу, колона біля церкви Андрія, біля Бернадського монастиря. Це об'єкти, які мають історичну і мистецьку цінність, але це дуже громіздкі роботи", – зауважила Лілія Онищенко.

Також 13 квітня скульптуру Діви Марії у Львові обгортають спеціальним матеріалом, аби захистити від можливого бомбардування.

Процес захищення Діви Марії у Львові

Вас також може зацікавити:

Мінкульт – "за" декомунізацію в Україні, але цивілізованим шляхом

5,6 млн гривень, які зібрали на реставрацію костелу святого Миколая, передали на ЗСУ

Італія закликає внести Одесу до списку спадщини ЮНЕСКО, щоб захистити місто від війни

Ворог руйнує культурні пам'ятки: куди надсилати докази для Гааги?

Росія нищить культурні пам'ятки України: з'явилася інтерактивна мапа втрат

Хочете дізнатися більше здоров'я та здоровий спосіб життя? Долучайтеся до групи Мамо, я у шапці! у Telegram та Facebook.

РЕКЛАМА:

0 comments

Sort by Newest

This thread is closed

Facebook Comments Plugin

ГОЛОВНЕ СЬОГОДНІ

СУСПІЛЬСТВО

ФОТО **Любить гратися з людьми і їсть 35 кг корму на день: буйвола з Таїланду визнали найбільшим у світі**

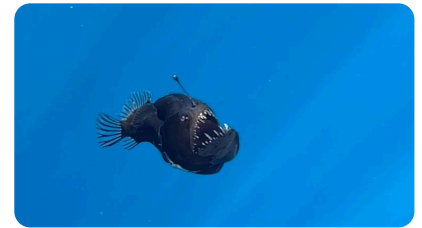
АННА КОВАЛЕНКО— 11 ЛЮТОГО, 19:54

СУСПІЛЬСТВО

Внутрішнє ядро Землі змінює форму: що це означає для планети

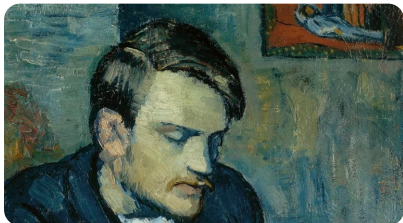
ВІКТОРІЯ АНДРЕЄВА— 11 ЛЮТОГО, 13:21

СУСПІЛЬСТВО

ВІДЕО **Рідкісна зустріч: вчені вперше зазнімкували глибоководну рибу-хижака на мілководді**

ВІКТОРІЯ АНДРЕЄВА— 11 ЛЮТОГО, 12:26

КУЛЬТУРА

ФОТО **Під картиною Пікассо виявили прихований портрет жінки**

МАРІЯ КАБАЦІЙ— 11 ЛЮТОГО, 12:38

ЗДОРОВ'Я

Як і де безплатно зробити КТ і МРТ? Роз'яснення від Національної служби здоров'я

ЗДОРОВ'Я

Вчені знайшли неочікувану причину збільшення тривалості вагітності

© 2007-2025, УКРАЇНСЬКА ПРАВДА

РЕКЛАМА НА САЙТІ **ПОЛІТИКА КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ** **ПРАВИЛА ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ УП**
ПРИНЦИПИ І ПРАВИЛА РОБОТИ УП **ПРОМОКОДИ**

Текстові матеріали, розміщені на сайті life.pravda.com.ua, можна безкоштовно використовувати в обсязі не більше 50% за умови прямого посилання у підзаголовку чи першому реченні матеріалу.

Матеріали з плашкою PROMOTED є рекламними та публікуються на правах реклами. Редакція може не поділяти погляди, які в них промотуються. Матеріали з плашкою СПЕЦПРОЄКТ та ЗА ПІДТРИМКИ також є рекламними, проте редакція бере участь у підготовці цього контенту і поділяє думки, висловлені у цих матеріалах.

Редакція не несе відповідальності за факти та оціночні судження, оприлюднені у рекламних матеріалах. Згідно з українським законодавством відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

Всі матеріали, які розміщені на цьому сайті із посиланням на агентство "Інтерфакс-Україна", не підлягають подальшому відтворенню та/чи розповсюдженню в будь-якій формі, інакше як з письмового дозволу агентства "Інтерфакс-Україна".

